

Obračun marginalnih troškova i apsorpcioni obračun troškova

Prof. dr Ana Lalević Filipović
25.03.2019.

OBRAČUN MARGINALNIH TROŠKOVA

DEFINICIJA

- ▶ Podrazumijeva se takav obračun kod koga se **krajnje stanje zaliha vrednuju u visini marginalnih troškova proizvodnje**, dok se **fiksni troškovi** u potpunosti **terete** u odnosu na **dobit u periodu u kome su nastali**

Pojašnjenje

- ▶ Samo se varijabilni troškovi terete jedinicama troška, dok se fiksni troškovi tretiraju kao periodični troškovi, i direktno će teretiti bilans uspjeha.
- ▶ **PRISJETITE SE** DEFINICIJE FIKSNOG I VARIJABILNOG TROŠKA!

MARGINALNI TROŠAK

- ▶ **IZRAZI „MARGINALNI TROŠAK“ I „VARIJABILNI TROŠAK“** se obično koriste kao **SINONIMI**, ali u praksi oni nemaju uvijek isto značenje
- ▶ **KRATKA NAPOMENA:**
- ▶ Marginalni (granični) trošak-prosječni (varijabilni) trošak dodatne jedinice proizvodnje...
- ▶ Primjer:
 - ▶ Ukoliko fabrika "X" proizvodi 1.000 kom. Proizvoda "A", marginalni trošak je trošak koji bi nastao pri proizvodnji 1.001 komada (dodatnog 1.komada).
 - ▶ Ukoliko se pretpostavi da su Tf nepromijenjeni pri obimu proizvodnje od 1.000 i 1.001 komada, onda slijedi zaključak da marginalni trošak 1.001 komada sačinjava samo varijabilni trošak.

ZAKLJUČAK:

Obračun po marginalnim troškovima je računovodstveni termin koji opisuje pristup obračunavanju troškova kojim se **ISKLUČUJU** fiksni troškovi!

NAPOMENA:

navedeno važi ukoliko postoji relevantan vremenski horizontal i raspon obima učinka. Kod relativno fiksnih troškova to nije slučaj!

KONTRIBUCIJA

- ▶ Predstavlja razliku između **prodajne cijene i varijabilnih troškova**
- ▶ **Po jedinici:**
 - ▶ **pc/jedinici i varijabilnog ili maginalnog troška jedinice**
 - ▶ **Inkrementalni rezultat dobijen od proizvodnje i prodaje još jedne dodatne jedinice**
- ▶ **U ukupnom iznosu:**
 - ▶ Ukupan prihod umanjen za ukupne varijabilne troškove
 - ▶ Treba da pokaže da li je preduzeće sposobno da pokrtije fiksne troškove i ostvari pozitivan rezultat

Koncepti koji se koriste kod alternativnog poslovnog odlučivanja

- ▶ **Koncept marginalnih troškova**- koristi se u situaciji kada firma ima neiskorišćene kapacitete, odnosno kada se traži mogućnost da se kapaciteti iskoriste na najbolji mogući način. Bitno je u kojoj mjeri svaka alternativa pokriva svoje varijabilne troškove i koliko doprinosi pokriću fiksnih troškova;
 - ▶ **Koncept ukupnih troškova** – koristi se u situaciji kada kompanija vrši dodatno investiranje (odabrana alternativa mora da pokrije sve troškove- varijabilne i dodatne fiksne troškove);
-

POREĐENJE APSORPCIONOG OBRAČUNA TROŠKOVA I OBRAČUNA MARGINALNIH TROŠKOVA

APSORPCIONI OBRAČUN TROŠKOVA

- ▶ **Svi troškovi** se dodjeljuju nosiocima troškova (alokacija, raspodjela, apsorpcija)
- ▶ **Zalihe** (i rad u toku) koji se prenosi iz jednog obračunskog perioda u drugi se vrednuju sa **uključenim fiksnim elementima**
- ▶ **Svi neproizvodni troškovi** se obračunavaju za isti vremenski periodu u kome su nastali

MARGINALNI OBRAČUN TROŠKOVA

- ▶ **Svi varijabilni troškovi** se dodjeljuju nosiocima troška
- ▶ **Zalihe** (i rad u toku) koji se prenosi iz jednog obračunskog perioda u drugi se vrednuju sa **isključenim fiksnim troškovima** (dakle uključuju samo varijabilne troškove)
- ▶ **Fiksni troškovi** se evidentiraju u periodu u kome su nastali

ZAKLJUČAK:

- ▶ Apsorpcioni sistem obračuna troškova (**obračun po punim troškovima**) **prati sve proizvodne troškove** i tretira **neproizvodne troškove kao periodične troškove**.
- ▶ Obračun po marginalnim troškovima (**direktni ili varijabilni obračun troškova**) **povezuje varijabilne troškove** sa proizvodima, varijabilni neproizvodni opšti troškovi se obračunavaju prije učešća i **fiksni troškovi** (opšti troškovi i neproizvodni troškovi) **se tretiraju kao periodični troškovi**

IZVJEŠTAJ O OBRAČUNU TROŠKOVA

IZVJEŠTAJ O OBRAČUNU MARGINALNIH TROŠKOVA

	Period I	Period II
PRODAJA		
Umanjeno za:		
TROŠKOVE PRODAJE		
Početne zalihe		
TV proizvodnje		
Umanjeno za KS zaliha		
Umanjeno za ostale TV neproizvodne		
KONTRIBUCIJA		
Umanjeno za TF proizvodne		
Umanjeno za TF neproizvodne		
Dobit		

Izveštaj obračuna apsorpcije troškova

	Period I	Period II
PRODAJA		
Umanjeno za:		
TROŠKOVE PRODAJE		
Početne zalihe		
Ukupne troškove proizvodnje		
Umanjeno za KS zaliha (preniska/previsoka apsorpcija)		
BRUTO DOBIT		
Umanjeno za TF neproizvodne		
Umanjeno za TV neproizvodne		
Dobit		

Poređenje dobiti po obračunu marginalnih troškova i apsorpcionog obračuna troškova

- ▶ Ako je **proizvodnja jednaka prodaji** dobit je ista za obje metode
- ▶ Ako je **proizvodnja veća od prodaje** dobit je veća kod apsorpcionog obračuna troškova
 - ▶ Razlog: FIKSNI TROŠKOVI su apsorbovani u proizvedene jedinice, pa kada se zalihe prebace u naredi period, fiksni troškovi koji su apsorbovani u tim zalihama se takođe prenose u naredni period.
- ▶ Ako je **proizvodnja manja od prodaje** dobit je veća kod marginalnog obračuna troškova

Usklađivanje dobiti između obračuna marginalnih troškova i apsorpcije troškova

- ▶ Uzrok razlike su **kretanja u postojećim zaliham** kao i činjenica da su **vrijednosti zaliha različite**
- ▶ **Formula:**
 - ▶ **Kretanja u zaliham*stopa apsorpcije opštih troškova=razlika u profitu**

Prikladnost tehnika za obračun marginalnih i troškova apsorpcije

Obračun po marginalnim troškovima

- ▶ Korisne informacije za donošenje odluka, planiranje i kontrolu;ž
- ▶ Promjene u nivou zaliha ne utiču na dobit;
- ▶ Ne uključuje subjektivnu raspodjelu te na taj način pruža korisnije informacije;
- ▶ Izbjegava uključivanje fiksnih opštih troškova u neprodane zalihe.

Apsorpcioni obračun troškova

- ▶ Moraju se koristiti za procjenu zaliha radi finansijskog izvještavanja u skladu sa MRS 2;
- ▶ Ne umanjuje značaj fiksnih troškova;
- ▶ Izbjegava izvještavanje „fiktivnih“ gubitaka za sezone poslove jer uparuje prodaju sa troškovima;

Pitanja?

